

dosarul nr. 2ra-1908/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (Larisa Lavric)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Maria Guzun, Virgiliu Buhnaci, Liuba Pruteanu)

ÎNCHEIERE

19 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Mardari

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Zagoreanu împotriva Ministerului Justiției, Primăriei mun. Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Dumitru Manole cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției și Andrei Zagoreanu și a fost menținută hotărârea din 17 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care acțiunea depusă de Andrei Zagoreanu a fost admisă parțial,

constată:

La 14 iulie 2017, Andrei Zagoreanu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Primăriei mun. Chișinău și Consiliul municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Dumitru Manole cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a menționat că, prin hotărârea din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure cu spațiu locativ.

Prin încheierea din 09 aprilie 2010, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a intentat procedura de executare cu propunerea Consiliului și Primăriei mun. Chișinău de a executa în termen de 15 zile documentul executoriu. Ulterior, procedura de executare a fost strămutată executorului judecătoresc Dumitru Manole.

La fel, reclamantul a invocat că, prin hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost constatat faptul încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, pe perioada 11 decembrie 2013 – 31 ianuarie 2015, fiind încasat din bugetul de stat în beneficiul său suma de 73 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru

prejudiciul material cauzat și suma de 1 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat.

Prin decizia din 18 noiembrie 2015 a Curții Supreme de Justiție, hotărârea din 09 aprilie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost casată în partea admiterii parțiale a pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, fiind emisă o nouă hotărâre prin care s-a respins această pretenție, în rest hotărârea fiind menținută.

Ulterior, prin hotărârea din 29 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 07 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău și devenită irevocabilă în baza încheierii din 26 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatată încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău pe perioada 31 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2015, și încasată suma de 40 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul material cauzat.

Succesiv, reclamantul a remarcat că prin hotărârea din 03 noiembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 31 ianuarie 2017 a Curții de Apel Chișinău și devenită irevocabilă în baza încheierii din 12 mai 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatată încălcarea termenului de executare rezonabilă a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău pe perioada 01 ianuarie 2016 – 31 iulie 2016, fiind încasată suma de 28 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul material cauzat.

În această ordine de idei, a indicat că deși există trei hotărâri judecătorești irevocabile prin care s-a constatat încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, totuși aceasta a rămas neexecutată. Acest fapt îi încalcă în continuare drepturile sale recunoscute și garantate. Respectiv, neexecutarea hotărârii judecătorești îi cauzează prejudicii de ordin material, exprimate prin închirierea spațiului locativ, precum și de ordin moral, manifestat prin starea de stres și nervozitate față de atitudinea și tratamentul autorităților față de drepturile sale.

Astfel, prin prezenta acțiune solicită repararea prejudiciului material pentru perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017. Or, în această perioadă a fost lipsit de spațiu locativ, fapt ce l-a determinat să închirieze unul în mun. Chișinău la preturile de piață. Așa, a încheiat contract de locațiune a apartamentului 14, cu 2 odăi, amplasat pe str. Ceucari, 5/7, mun. Chișinău, plata lunară pentru chirie a căruia constituie 4 000 de lei, și care de altfel a fost înregistrat la Direcția Administrare Fiscală Rîșcani.

În aceste împrejurări, a evocat că prejudiciul material pentru perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017, manifestat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, constituie 24 000 de lei (6 luni x 4 000 de lei/lună).

Deopotrivă, reclamantul a profilat că prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău pe perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017 i-a fost cauzat și un prejudiciu moral, manifestat prin suferințe atât lui personal, cât și membrilor familiei, deoarece subiectul spațiului locativ este neconsumat și cauzează situații de stres și tensionate în familie, cât și lipsa mijloacelor financiare suficiente pentru achitarea chiriei.

Reclamantul a apreciat suma de 300 de euro, echivalent în lei moldovenești, ca fiind o satisfacție echitabilă și a prejudiciului moral cauzat pentru perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017, adică 6 luni de neexecutare continuă. La caz a

remarcat că această sumă corespunde jurisprudenței CtEDO pe asemenea categorii de litigii și perioadă.

Andrei Zagoreanu a solicitat constatarea încălcării articolului 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, exprimat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău și încălcarea dreptului la protecția proprietății; a încasa de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 24 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciului material cauzat urmare neexecutării hotărârii judecătorești pentru perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017, cu titlu de cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ; și a încasa suma de 300 de euro, echivalent în monedă națională, cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral pentru perioada de 6 luni de neexecutare a hotărârii judecătorești.

Prin hotărârea din 17 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, (f.d.36, 44-49) acțiunea depusă de Andrei Zagoreanu a fost admisă parțial și s-a constatat încălcarea dreptului acestuia la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău.

S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Andrei Zagoreanu suma de 24 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material pentru neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, în perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017.

S-a respins ca neîntemeiată cerința cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 99, 100-110) s-au respins apelurile declarate de Andrei Zagoreanu și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea din 17 august 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Prima instanță și instanța de apel și-au întemeiat soluțiile adoptate pe dispozițiile art. 14 alin. (1) și (2), art. 1422 alin. (1), art. 1423 din Codul civil, art. 5 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, art. 2 alin. (1)-(4) și (6), art. 5, art. 4 alin. (1) din Legea RM nr. 87 din 21 aprilie 2011 „privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, și art. 70 alin. (1) din Codul de executare.

În consolidarea soluțiilor sale, Judecătoria Bălți și Curtea de Apel Chișinău au reținut că debitorul în calitate de autoritate responsabilă nu a întreprins suficiente măsuri întru executarea hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, aceasta nefiind executată nici la momentul examinării prezentei cauze civile. În asemenea circumstanțe, s-a constatat încălcarea articolului 6 § 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, Articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, exprimată prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 16 februarie 2010 a Curții de Apel Chișinău, prin durata excesivă a neexecutării acesteia.

Cu titlu subsecvent, instanțele inferioare au apreciat ca fiind justificată revendicarea reclamantului cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 24 000 de lei. Or, acesta este compus din cheltuielile suportate pentru închirierea spațiului locativ pentru perioada 01 februarie 2017 – 31 iulie 2017 și se confirmă prin contract de locațiune, conform căruia reclamantul a luat în locațiune spațiu locativ, chiria lunară a căruia constituie 4 000 de lei. Mai mult decât atât, suportarea de către

reclamant a cheltuielilor pentru plata locațiunii se confirmă prin recipisele administrate.

Deopotrivă, în partea pretenției reclamantului cu privire la repararea prejudiciului moral, instanțele de fond au conchis că, în speță, simpla constatare a încălcării dreptului la executarea hotărârii judecătorești reprezintă o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat. Or, prejudiciul moral nu poate fi deturnat de la scopul său, iar prin mărimea acestui prejudiciu solicitat de reclamant s-ar conferi un folos material fără justificare.

La 25 iulie 2018, Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, a declarat recurs împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d.116-121).

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, menționând în acest sens că, la judecarea cauzei instanța de apel nu a ținut de complexitatea obiectului executării, care se manifestă prin imposibilitatea executării hotărârii judecătorești, din motivul lipsei spațiului locativ.

La fel, nu s-a ținut cont și de comportamentul autorităților responsabile de executarea hotărârii. Or, executorul judecătoresc a fost în imposibilitate de a întreprinde careva acțiuni de executare, în condițiile în care debitorul nu dispune de spații locative disponibile, cât și de mijloace financiare necesare pentru construcția acestora. Mai mult decât atât, debitorul nu neagă faptul executării acestei hotărâri în viitor.

De asemenea, recurentul a indicat că Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 nu instituie obligația statului de a compensa cheltuielile suportate pentru plata chiriei. Asemenea capăt de cerere urmează a fi examinate într-o procedură separată.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, acesta este inadmisibil, din motivele ce succed.

Articolul 431 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (2) că, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

Prin prisma art. 434 în alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, instanța de recurs atestă că, în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilită data când i-a fost comunicată Ministerului Justiției decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului acestuia de a ataca hotărârea judecătorească.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, conform prevederilor art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Analizând cuprinsul cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, completul de admisibilitate evocă faptul că argumentele invocate în recurs, în esența lor, sunt similare alegațiilor inserate în cererea de apel (f.d. 78-85). Astfel se deduce că cererea de recurs de facto este o transpunere a motivelor din cererea de apel.

Prin urmare, acestea nu pot fi reținute de către completul de admisibilitate, deoarece recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

La acest capitol, instanța de recurs atestă că recurentul nu a evidențiat în cererea de recurs formulată memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la reiterarea unor circumstanțe care au fost supuse examinării în ordine de

apel.

În acest sens, urmează a se evidenția faptul că nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Astfel, este de menționat că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera nelegalitatea hotărârii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiul prevăzut de art. 386 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, aplicabil doar procedurii de apel și nu se regăsesc în art. 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipozezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanțele inferioare, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că prezenta cerere de recurs a fost depusă după ce Ministerul Justiției a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le

considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art.432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției, reprezentat de Constantin Cachița, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Zagoreanu împotriva Ministerului Justiției, Primăriei mun. Chișinău, Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Dumitru Manole cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral, împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Dumitru Mardari